

РЕЦЕНЗИЯ

от проф. д-р Олег Николаев Гочев

за присъждане на образователната и научна степен „доктор”

Шифър: научна област 8. Изкуства, професионално направление 8.2. Изобразително изкуство, научната специалност *Визуално-пластични изкуства*, докторска програма „Визуално-пластични изкуства“, департамент „Изящни изкуства“, Нов български университет.

Тема: СЪТЪКЛОТО В АРХИТЕКТУРАТА И ИНТЕРИОРНИЯ ДИЗАЙН В ПЕРИОДА ХХ-ХХІ ВЕК (Исторически обзор и тенденции. Влияние върху човека, обществото и околната среда)

Автор: Веселина Найденова Гекова

Научен ръководител: доц. д-р Константин Вълчев

Данни за дисертанта

Докторант Веселина Найденова Гекова е възпитаничка на НБУ, където завършва бакалавърска образователно-квалификационна степен в специалност „Пластични изкуства“ в две направления: „Керамика, порцелан и стъкло“ и „Стенопис и живопис“ през 2015 г., и магистърска образователно-квалификационна степен в специалност „Изкуството от стъкло в архитектурата“ през 2018 г. Редовната ѝ докторантура започва през 2019 г.

Данни за докторантурата

Като докторант Веселина Гекова изпълнява стриктно своя индивидуален план, осъществявайки учебните си задължения и взимайки всичките си изпити с отлични оценки. Вътрешната защита минава без направени забележки, а дисертационния ѝ труд е приет положително. От направения протокол се вижда, че при реализирането на дисертацията няма допуснати нарушения.

Данни за дисертацията и автореферата

Изследването „Сътърлото в архитектурата и интериорния дизайн в периода ХХ-ХХІ век (*Исторически обзор и тенденции. Влияние върху човека, обществото и*

околната среда) разглежда нова тема в научната територия и представлява интерес за всички, които се интересуват от стъклото като материал и художествено изразно средство. Предполагам, че за избора ѝ главна заслуга има научния ръководител на докторанта. Изследването запълва едно относително празно място, в което има малко публикации и съответства на изискванията и стандартите на ЗВО и Правилника за прилагане на ЗРАСРБ.

Дисертационният труд с общ обем от 184 стр. се състои от:

- *Въведение* от 7 стр.;
- *Изложение* с три глави от общо 160 стр., от които *първата* от 104 стр., *втората* от 55 стр. и *третата* от 7 стр., които всъщност са само една, дори половин, тъй като там са цитирани двата доклада на докторантката, които по същество не са част от дисертационния труд, а обикновено, когато се представят в пълния им текст са част от *Приложението* към дисертацията (ако има такова, разбира се);
- *Заключение* от 1 стр.;
- *Библиография* с 85 заглавия;
- *Научни приноси*, които не фигурират в дисертационния труд, но за щастие се появяват в автореферата.

Приложен е и *Албум* с 45 илюстрации.

Във **въведението** макар и много накратко е отбелязан ясно предмета на изследването, очертани са целите и задачите на неговото съдържание и са описани методите и средствата за тяхното постигане.

В първа глава е направена кратка историческа справка за произхода на стъклото и неговата употреба от дълбока древност до 20. в., разглеждат се най-значимите примери за приложението му в дизайна и архитектурата. Изследването се фокусира предимно върху тези техни стилове и направления, в които се отбелязват възлови моменти и етапи в използването на стъклото и като строителен, и като художествен материал. Включени са многобройни автори и примери от сферата на дизайна, като движението Де Стийл, школата Баухаус и др., и архитектурата, като стиловете Ар нуво и Ар деко, постиженията на Модернизма и Постмодернизма.

Втора глава се концентрира върху технологията и производството на различни видове стъкло, предназначени за употребата им в дизайна и архитектурата. Проследяват се ключовите моменти в оптимизирането на производството на стъкления материал и анализира тези негови характеристики, които благоприятстват

общественото развитие, опазват екосистемите, играят положителна роля в икономическата и културна еволюция на човешката цивилизация, имат значение за подобряването на хигиенните условия на жизнената среда. Развитието на много нови и сложни технологии на производство на различни видове стъкла (многопластови, армирани, орнаментни, закалени, пеностъклото, стъклото с различни оптични покрития и др.) и тяхното повсеместно приложение дават основание да се твърди, че човечеството се намира в „ерата на стъклото“.

В **трета глава** е изведен приноса на докторанта Веселина Найденова Гекова за използването на стъклото в архитектурата и дизайна. Както вече споменах приносът на докторанта, който е един много млад човек е достатъчен с това, че е написал своя дисертационен труд, където разработва нова тема в територията на дизайна и архитектурата за българската изследователска и научна дейност. Като се изключат текстовете на двата доклада, които не могат да бъдат част от дисертационния труд, остават само няколко реда. Затова докторантът може или да освободи изследването си от трета глава изобщо или да я пренапише, разгръщайки много по-подробно участието си в двете реализации, за които докладите му на теоретичните конференции биха се явили като тяхно резюме. Или биха могли да разглеждат, извеждат и детайлизират само някои особености, характеристики или важни моменти от тези реализации, каквато е целта на докладите, представляващи по същество *обнародване на новости, научни открития или специфични аспекти по дадена тема, проблем или тенденция*.

Наред с проследяването на основната тема, събирането на обстоен и многоброен доказателствен материал, извеждането на всички линии от поставените пред изследването цели и задачи и съответните им изводи и заключения, в дисертационния труд се срещат редица слабости и дразнещи грешки. Няма да се разпростирам в подробности, тъй като обемът на една рецензия не позволява това, а ще се спра само на няколко характерни примера.

В досегашната ми практика на рецензент съм попадал само на един случай на компилативен дисертационен труд. В него дисертантът преразказваше отделни пасажки и дори цели съдържания на намерените опорни за изследването му публикации, което е напълно допустимо в територията на научната и изследователска работа, тъй като и трудовете, и авторите им бяха коректно цитирани.

В разглеждания сега труд авторът му просто буквално цитира източниците си отново напълно коректно, разбира се. В това не би имало нищо лошо, ако цитатите бяха по-малко от анализите и изводите на самия докторант. За жалост, съотношението е

обратно – коментарите са по-малко като обем от цитиранията, които понякога следват едно след друго в дълги поредици (както се случва почти непрекъснато, особено много във втора глава). Ще си позволя да напомня, че цитатите подкрепят авторовите тези, твърдения и изводи. Те не трябва да са доминиращо съдържание на дисертационния труд. Някои от цитираните автори и трудовете им са прекалено предпочетени, като например Джалова и трудът ѝ „Да погледнем през стъклото“ от 2017, С. Сенът и неговата „Енциклопедия на архитектурата на XX век“ издадена през 2004, онлайн изданието „Арк Дейли“ от 2002, 2017 и т.н. в първа глава, и авторите П. Джамбазки, и И. Михайлова и книгата им „Строително стъкло“ от 2010 във втора глава. Този стил на писане леко омаловажава иначе усърдния труд на докторант Веселина Гекова да намери, селектира и изследва огромен брой източници и автори, да събере и подбере толкова много материал в своята дисертация.

Друга слабост на труда е доста обърканата организация на текста. Имам предвид дублирането на бележките под линия със същите бележки, този път поставени в текста, на същата страница, но в края на абзаците. Буди недоумение така също слагането на индексите ПРЕД маркираните термини или думи В текста, за които се отнасят обясненията под линия, т.е. по същия начин, по който е при поставянето им там (т.е. ПОД линия). (Стр. 32, 39, 73 и на още много други места)

Многобройни са и грешките в изписването на имената на хора, музеи и стилове, за които има установена традиция в България. Отново ще дам само няколко примера за да стане ясно за какво става дума. Името на известния архитект Мис ван дер Рое се явява като „Майс ван дер Рое“, прочутия парижки музей д’Орсе – като „д’Орсай“, а всеизвестното движение Де Стийл, се появява като „Де Стайл“. Името на големият холандски художник и архитект *Theo van Doesburg* се появява ту като „Тео ван Доесбург“, ту като „Тео ван Дусбург“, но което е още по изненадващо, че двете версии на името ги има заедно на едно и също място (стр. 21). Спирам дотук с примерите на чужди имена на личности и термини с вече утвърден начин на транскрибиране в българския език.

Налага ми се за да повтора за пореден път предложението си от много години насам, че може би е добре да бъде прието като *задължително изискване* при финализирането на всеки дисертационен труд и преди представянето му на вътрешна и публична защита **той да бъде прегледан от редактор или поне от коректор**. Едва тогава иначе вярното съдържание би получило убедителна литературна форма и стил, и би представяло по-добре автора си.

Ще си позволя едно отклонение.

Разхождайки се по улица „Риволи“ в Париж попаднах на нещо като „дежаву“ – пред мен се издигаше призрачния огромен силует на една ЦЯЛА СГРАДА **покрита със стъкло**. То бе пластично извито вълнообразно по вертикала и наистина абсолютно дематериализираше по съвършено уникален начин внушителния архитектурен обект, който изглеждаше като една блестяща, искряща и сияйна... мъгла. Почувствах се все едно бях попаднал по вълшебен и приказен начин в текста на дисертацията на Веселина Гекова като думите и идеите му се превърнаха в реалност¹. Същото усещане продължи да ме следва и пред Пирамидите в Лувъра на световно известния архитект И. М. Пей и под антипода им Карусел.

Дисертационният труд притежава достатъчно обширна библиография.

Авторефератът отговаря на изискванията и съответства на дисертацията.

Представените публикации, творчески реализации и участия в научни форуми са свързани с темата на дисертацията и имат научен принос и качества.

Научни приноси

Приемам заявените от автора приноси на дисертационния му труд.

Бих искал да спомена и моята гледна точка относно приносния характер на изследването „Стъклото в архитектурата и интериорния дизайн в периода XX-XXI век (*Исторически обзор и тенденции. Влияние върху човека, обществото и околната среда*) на Веселина Гекова:

1. Представения пред Научното жури дисертационен труд е написан от много млад човек и затова е с по-малки претенции. Той представлява изследователско компилативно проучване на нова за нашата научно-теоретична територия тема.

2. Разработката е оригинална изследователска работа, чрез която докторантът показва, че е способен да придвижи напред дисциплината, на която се е посветил – в настоящия случай, **стъклото и употребата му в дизайна и архитектурата**. Тя е в същността си един нов прочит на предишни изследвания, *който* води до изкристализиране и систематизиране на идеи и информация, разпилени из различни текстове. Това е труд, разкриващ нов ракурс към ползата от стъклото, фокусиращ се върху положителните и полезни страни на неговите качества и употреба, които биха

¹ Става дума за новата сграда на известния луксозен магазин „Самаритен“, разположен непосредствено до старата, в стил „Ар нуво“ сграда.

били от значение за интересуващите се от тази материя и която те не би трябвало да пренебрегнат.

3. Независимо от компилативния характер на дисертацията, Веселина Гекова показва, че има критичен поглед върху съществуващите по тази тема публикации и че е способна да я изложи ясно и достъпно, стремейки се да свърже различните гледни точки, предоставяйки по този начин един **интелигентен обзор, полезен от информативна гледна точка**, включително и за специалисти в същата област, които не са направили същите задълбочени изследвания върху темата. В настоящия случай компилацията представлява доказателство за сериозност от страна на младия изследовател ².

Заключение

Считам, че представеният за рецензиране дисертационен труд отговаря на изискванията на закона и му давам обща положителна оценка.

Имайки предвид отбелязаните най-общо достойнства и качества на дисертационния труд, както и че отговаря на всички изисквания на ЗВО и Правилника за прилагане на **Закона за развитие на академичния състав в Р. България (ЗРАСРБ)** на НХА, декларирам одобрението си и предлагам на Научното жури да **присъди научната и образователна степен „доктор” на Веселина Найденова Гекова** с шифър: 05.08.04, научно направление 8.2. Изкуствознание и изобразително изкуство.

Проф. д-р Олег Гочев:.....
(подпис)

25.07.2021 г.
Париж

² Не мога да не спомена, че споделям разбиранията по темата за компилативните трудове на уважавания от мен изключителен автор и авторитет Умберто Еко, описани в известната сред специалистите у нас негова книга (Еко, У. *Как се пише дипломна работа*, ИК „Александър Панов”, С., 1999, ISBN 954-455-022-5)

